

A könyv egyik kiemelkedő pozitívuma, hogy az elvont fogalmak többségét igyekszik a mindennapi tapasztalatokhoz köthetően bevezetni, s mindezt kellően didaktikusan teszi. Ezen a téren néha talán kicsit túl tömény az abszurd humor (ami néhány kockányi képregényként jól működik, oldalakon keresztül egy idő után sokak számára fárasztóvá válhat), illetve néhány poén valószínűleg kevéssé jön át a mostani tizenévesek számára (mint például az *X-akták* vagy a *Star Trek* tévésorozatokra való többszöri utalás) – ugyanakkor várhatóan igen sikeressé teszi majd a könyvet az egyetemisták, fiatal kutatók és pályakezdő tanárok körében. Külön kiemelendő a fordítást végző *Kovács József* és a szakértőként felkért, egyben „szójátékos kedvében a fordító tettestársaként” is közremű-

ködő *Szabados László* kollégáink munkája, akik számos „komolyabb” hangvételi mű magyar nyelvre való, magas szintű átültetése után az abszurd humorral fűszerezett ismeretterjesztés területén is maradandót alkottak, több helyen érezhető módon saját nyelvi leleményeikkel is gazdagítva a kötetet.

Összefoglalva: a *Halványlila gőzünk sincs* stílusa, felépítése és a nem-tudás irányából közelítő nézőpontja okán is újszerű kísérlet egy nehéz műfajban, amelynek jellemző buktatóinak többségén sikeresen lendül át – s még ha a könyv minden része nem is feltétlenül érinti meg a fő célközönségnek számító tizenéves korosztályt, a tudomány világa iránti érdeklődés erősítésére mindenképpen alkalmas és ajánlott.

Szalai Tamás

HÍREK – ESEMÉNYEK

ÖTVEN ÉVVEL EZELŐTT HUNYT EL GYULAI ZOLTÁN, A HAZAI KÍSÉRLETI SZILÁRDTEST-FIZIKA ÚTTÖRŐJE

Gyulai Zoltán akadémikus, a Budapesti Műszaki Egyetem Kísérleti Fizika Tanszék egykori vezetője, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat egykori elnöke halálának ötvenedik évfordulóján, 2018. július 13-án, egykori munkatársai kezdeményezésére az Eötvös Loránd Fizikai Társulat, a BME Fizikai Intézete és a Magyar Tudományos Akadémia Fizikai Tudományok Osztálya koszorúzással egybekötött megemlékezést tartott Gyulai Zoltán BME kertjében lévő mellszobránál. Az alkalmon az egykori munkatársak és diákok, valamint a BME

Fizikai Intézete mai munkatársai mellett szép számban vettek részt Gyulai Zoltán leszármazottai és családtagjai is. Életéről és munkásságáról korábban már jelentek meg cikkek e folyóirat hasábjain, mégis – bár nevét az ELFT a mai napig is őrzi egy díjjal – személye ma már kevésbé ismert a szélesebb magyar fizikus közönség előtt. Ezért illő ebből az alkalomból a *Fizikai Szemlében* is újra megemlékeznünk róla. *Sólyom Jenő*, az ELFT elnöke koszorúzáson elmondott beszédét *Hartmann Ervin* Gyulai-iskoláról szóló írása követi.

EMLÉKBESZÉD GYULAI ZOLTÁN MELLSZOBRÁNÁL

Sólyom Jenő

MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont

ELTE, Fizikai Intézet

Gyulai Zoltán a „boldog békeidőkben”, egy látszólag nyugodt korban, 1887-ben született egy csendes erdélyi, döntő többségében magyarok lakta faluban, a Kisküküllő vármegyei Pipén. Innen indulva egy rendkívül mozgalmas, a két világháború által súlyosan befolyásolt, végül mégis magasba ívelő életutat futott be. Az első világháború az alig kezdődő tudományos pályát megtörve hosszú szibériai hadifogságba juttatta, a második miatt pedig kétszer is egyetemet kellett váltania, Debrecenből Kolozsvárra, majd onnan Budapestre, és mindig újra kellett kezdenie az oktatói és

kutatói elképzeléseinek megfelelő tanszék megszerzését, tudományos munkáját, amelyet azután Kosuth- és Állami díjjal is elismertek.

A szülőfalujában végzett elemi iskola után előbb Tordára, majd Kolozsvárra került. Ott érettségizett az unitárius gimnáziumban, majd matematika–fizika szakos tanári oklevelet szerzett a kolozsvári egyetemen. Ezután székely honvédők leszármazottjaként egyéves önkéntes katonai szolgálatra vonult be. Így csak 1912 őszétől kezdhetett tanársegédként dolgozni *Tangl Károly* mellett, aki *Eötvös Lorándnál* töltött tanárse-